

سؤالات امتحان نهایی درس: آرایه‌های ادبی		رشته: ادبیات و علوم انسانی	
مدت امتحان: ۹۰ دقیقه		ساعت شروع: ۹ صبح	
سال سوم آموزش متوسطه		تاریخ امتحان: ۱۳۹۱/۶/۲	
دانش‌آموزان و داوطلبان آزاد سراسر کشور در شهریورماه سال ۱۳۹۱		مرکز سنجش آموزش و پرورش http://aee.medu.ir	
ردیف	سؤالات		
۱	نوع هجای کدام واژه با واژه‌های دیگر متفاوت است؟	الف) آب	ب) کار
۲	زیباترین نوع تخلص در «قصیده» چه نوع تخلصی است؟	پ) جان	ت) سیب
۳	قدیمی‌ترین نوع «ترکیب بند» سروده‌ی کدام شاعر است؟		
۴	کدام قالب شعری از مناسب‌ترین قالب‌ها، برای ثبت لحظه‌های زود گذر شاعرانه است؟		
۵	علت نام‌گذاری قالب شعری «مستزاد» چیست؟		
۶	در شعر نیمایی، شاعر به چه شرطی، حق دارد از هر اندیشه‌ای اعم از غنایی، فلسفی، اجتماعی و ... سخن بگوید؟		
۷	با توجه به تشبیهات موجود در بیت زیر، کدام واژه‌ها مهم‌ترین پایه‌ی تشبیهات هستند؟ این واژه‌ها را دقیقاً مشخص کنید.	«باغبان همچو نسیم ز در خویش مران	کاب گلزار تو از اشک چو گل نار من است»
۸	تشبیه موجود در عبارت زیر را، به صورت یک تشبیه «بلیغ اسنادی» درآورد.	«دروغ گفتن، به ضربت لازم ماند که اگر نیز، جراحی درست شود، نشان بماند.»	
۹	با توجه به بیت «در شجاعت شیر ربانیستی	در مروت خود که داند کیستی؟»	الف) کدام یک از پایه‌های تشبیه، حذف شده است؟
۱۰	یک تشبیه «بلیغ اضافی» بنویسید که واژه‌ی «اشک» مشبه آن باشد.	ب) ویژگی مشترک «طرفین تشبیه» را در این نوع تشبیه، بیابید.	
۱۱	استعاره‌ی به کار رفته در بیت زیر را، به تشبیه تبدیل کنید به گونه‌ای که همه‌ی پایه‌های تشبیه در آن دیده شود.	«مرا در خانه سروی هست کاندرا سایه‌ی قدش	فراغ از سرو بستانی و شمشاد چمن دارم»
۱۲	در بیت «ما آبروی فقر و قناعت نمی بریم	با پادشاه بگوی که روزی مقدر است»	الف) کدام واژه‌ها در مفهوم «استعاری» به کار رفته‌اند؟
۱۳	«استعاره» های موجود در کدام بیت «بلیغ» تر و «مؤثر» ترند؟ نوع این «استعاره‌ها» را بنویسید.	ب) «مشبه به» این «استعارات» را مشخص کنید.	پ) نوع دقیق این «استعارات» را با توجه به «مشبه به» آن‌ها بنویسید.
	الف) هر کو نکاشت مهر و زخوبی گلی نچید	در رهگذار باد نگهبان لاله بود	
	ب) مرا برف باریده بر پرزاع	نشاید چو بلبس تماشای باغ	
	«ادامه‌ی سؤالات در صفحه‌ی دوم»		

سؤالات امتحان نهایی درس: آرایه‌های ادبی		رشته: ادبیات و علوم انسانی	
مدت امتحان: ۹۰ دقیقه		ساعت شروع: ۹ صبح	
سال سوم آموزش متوسطه		تاریخ امتحان: ۱۳۹۱/۶/۲	
دانش‌آموزان و داوطلبان آزاد سراسر کشور در شهریورماه سال ۱۳۹۱		مرکز سنجش آموزش و پرورش http://aee.medu.ir	
ردیف	سؤالات		
نمره			
۱۴	« مفهوم »، « قرینه » و نوع « علاقه »ی مجازهای مشخص شده را، بنویسید. الف) این دم شنو که راحت از این دم شود پدید. ب) دهخدا قلم خوبی داشت.		
۱۵	جمله‌ای بنویسید و در آن واژه‌ی « چشم » را در مفهوم مجازی به کار ببرید.		
۱۶	در بیت‌های زیر، دو « کنایه » بیابید که مفهومی یکسان داشته باشند. مفهوم مورد نظر را بنویسید. « برو با دوستان آسوده بنشین و گر بینی که با هم یک زبانند چو بینی در میان دشمنان جنگ کمان رازه کن و بر باره بر سنگ »		
۱۷	با توجه به بیت « رشته‌ی تسبیح اگر بگسست معذورم بدار / دستم اندر ساعد ساقی سیمین ساق بود » الف) صامت «س» چند بار تکرار شده است؟ ب) این تکرار آگاهانه، سبب ایجاد کدام « آرایه‌ی ادبی » گردیده است؟		
۱۸	چرا واژه‌های مشخص شده در بیت زیر، نمی‌توانند نمونه‌ی مناسبی برای آرایه‌ی « تکرار » باشند؟ « نالم ز دل چو نای من اندر حصار نای پستی گرفت همت من زین بلند جای »		
۱۹	واژه‌ای بنویسید که با کلمه‌ی « عزیز » سجع « متوازن » داشته باشد.		
۲۰	با توجه به بیت « دلبر که جان فرسود از او، کام دلم نگشود از او نومید نتوان بود از او، باشد که دل‌داری کند » الف) نوع « سجع » های به کار رفته در بیت را، بنویسید. ب) امروزه این شیوه‌ی کاربرد سجع در شعر، چه نام دارد؟		
۲۱	آیا بیت زیر می‌تواند مثال مناسبی برای آرایه‌ی « موازنه » باشد؟ دلیل خود را بنویسید. « تو را صبا و مرا آب دیده شد غمّاز وگر نه عاشق و معشوق راز داران اند »		
۲۲	در بیت‌های زیر « جناس »ها را بیابید و نوع دقیق هر « جناس » را بنویسید. الف) پیش رویت دگران صورت بر دیوارند ب) کفر است در طریقت ما کیسینه داشتن نه چنین صورت و معنی که تو داری، دارند آیین ماست سینه چو آیینه داشتن		
۲۳	در بیت زیر، کدام گروه از کلمات از نظر « صامت » یکسان، اما از نظر « مصوّت » با هم تفاوت دارند؟ این تفاوت سبب ایجاد کدام نوع « جناس » شده است؟ (نوع دقیق جناس را بنویسید). « شکر کند چرخ فلک، از ملک و ملک و ملک کز گرم و بخشش او، روشن و بخشنده شدم »		
« ادامه‌ی سؤالات در صفحه‌ی سوم »			

سؤالات امتحان نهایی درس: آرایه‌های ادبی	رشته: ادبیات و علوم انسانی	ساعت شروع: ۹ صبح	مدت امتحان: ۹۰ دقیقه
سال سوم آموزش متوسطه		تاریخ امتحان: ۱۳۹۱/۶/۲	
دانش‌آموزان و داوطلبان آزاد سراسر کشور در شهریورماه سال ۱۳۹۱		مرکز سنجش آموزش و پرورش http://aee.medu.ir	
ردیف	سؤالات		
۲۴	باتوجه به بیت « من که باشم در آن حرم که صبا پرده‌دار حریم حرمت اوست » الف) صامت‌های مشترک واژه‌های « هم‌ریشه » را بنویسید. ب) کدام واژه‌ها علاوه بر هم‌ریشگی، جناس نیز دارند؟		
۲۵	با توجه به ابیات زیر، تضادّ به کار رفته در میان کدام گروه از واژه‌ها « هنرمندان » و « لطیف‌تر » است؟ « ساحل افتاده گفت گر چه بسی زیستم هیچ نه معلوم شد آه که من چیستم موج ز خود رفته‌ای، تیز خرامید و گفت هستم اگر می روم، گر نروم نیستم »		
۲۶	با توجه به بیت « مرا شکر منه و گل مریز در مجلس میان خسرو و شیرین شکر کجا گنجد؟ » الف) آوردن کدام واژه‌ها در بیت، سبب پیدایش آرایه‌ی « مراعات نظیر » شده‌است؟ ب) اشارت داستانی موجود در بیت، نشان‌دهنده‌ی کدام « آرایه‌ی معنوی » است؟		
۲۷	در ابیات زیر آرایه‌های « تضمین » و « تناقض » را با ذکر بخش‌هایی که نشان‌دهنده‌ی این آرایه‌هاست؛ مشخص کنید. الف) هرگز وجود حاضر غایب شنیده‌ای ب) چه زخم چو نای هر دم ز نوای شوق او دم همه شب در این امیدم که نسیم صبحگاهی من در میان جمع و دلم جای دیگر است که لسان غیب خوش‌تر بنوازد این نوا را به پیام آشنایی بنوازد آشنا را		
۲۸	در عبارت شعری زیر، آرایه‌ی « حس آمیزی » را بیابید و دلیل خود را بنویسید. « تیرگی می‌آید / دشت می‌گیرد آرام // قصه‌ی رنگی روز // می‌رود رو به تمام . »		
۲۹	با توجه به بیت « مدامم مست می‌دارد نسیم جعد گیسویت / خرابم می‌کند هر دم فریب چشم جادویت » الف) کدام واژه، دارای دو معنی است، اما فقط یک معنای آن در این بیت، کاربرد دارد؟ ب) این واژه در معنای دیگر (معنای دوم) با کدام واژه « تناسب » دارد؟ پ) این کاربرد شاعرانه، سبب پیدایش کدام « آرایه‌ی معنوی » شده‌است؟		
۳۰	در بیت زیر « لفّ دوم » را مشخص کنید و نوع « لفّ و نشر » را بنویسید. « روی و چشمی دارم اندر مهر او کاین گهر می‌ریزد، آن زر می‌زند »		
۳۱	با توجه به بیت « باران همه بر جای عرق می‌چکد از ابر / پیداست که از روی لطیف تو حیا کرد » الف) شاعر دلیل بارش باران از ابر را، چه می‌داند؟ ب) این هنر شاعرانه، سبب پیدایش کدام « آرایه‌ی ادبی » شده‌است؟		
۲۰	« موفق باشید »		

باسمه تعالی

راهنمای تصحیح سؤالات امتحان نهایی درس: آرایه‌های ادبی	رشته: ادبیات و علوم انسانی	ساعت شروع: ۹ صبح
سال سوم آموزش متوسطه	تاریخ امتحان: ۱۳۹۱ / ۶ / ۲	
دانش‌آموزان و داوطلبان آزاد سراسر کشور در شهریور ماه سال ۱۳۹۱	مرکز سنجش آموزش و پرورش http://aee.medu.ir	

ردیف	راهنمای تصحیح	نمره
۱	گزینه‌ی «پ» (جان) (۰/۲۵)	۰/۲۵
۲	تخلص یک بیتی (۰/۲۵)	۰/۲۵
۳	قطران (قطران تبریزی) (۰/۲۵)	۰/۲۵
۴	رباعی (۰/۲۵)	۰/۲۵
۵	به سبب وجود بخش‌های اضافه‌ای که دارد « مستزاد » نام گرفته‌است. (۰/۲۵)	۰/۲۵
۶	به شرط آن که سخن برخاسته از احساس وی باشد. (یا هر توضیح درست و مشابه دیگر، نظیر این پاسخ) (۰/۲۵)	۰/۲۵
۷	« نسیم » (۰/۲۵) « گل‌نار » (۰/۲۵)	۰/۵
۸	« دروغ گفتن ، ضربت لازم است. » (۰/۵)	۰/۵
۹	الف) ادات تشبیه (۰/۲۵) ب) شجاعت (۰/۲۵)	۰/۵
۱۰	« گوهر اشک » (یا هر مثال مناسب و درست دیگر) (۰/۵)	۰/۵
۱۱	« یار من (همسر من) همچون سرو ، راست قامت (بلند قامت) است. » (۱) (ذکر هر پایه‌ی تشبیه (۰/۲۵))	۱
۱۲	الف) فقر (۰/۲۵) قناعت (۰/۲۵) ب) انسان (۰/۲۵) (پ) تشخیص (انسان انگاری ، شخصیت بخشی) (۰/۲۵)	۱
۱۳	بیت « الف » (هر کو نکاشت مهر ...) (۰/۲۵) نوع استعارات: مکنیه (کنایی) (۰/۲۵)	۰/۵
۱۴	الف) مفهوم: سخن (۰/۲۵) قرینه: شنو (۰/۲۵) علاقه: سببیه (۰/۲۵) ب) مفهوم: نوشته (اثر، تألیف) (۰/۲۵) قرینه: باقی کلمات جمله (۰/۲۵) علاقه: آلیه (ابزاری) (۰/۲۵)	۱/۵
۱۵	« شبی یاد دارم که چشمم نخفت / شنیدم که پروانه با شمع گفت » (یا هر مثال درست و مناسب دیگر) (۰/۵)	۰/۵
۱۶	کنایه: « کمان راز ه کن » (کمان زه کردن) (۰/۲۵) کنایه: « بر باره بر سنگ » (سنگ بر باره بردن) (۰/۲۵) مفهوم کنایه‌ها: « آماده شدن (۰/۲۵) برای جنگ و مبارزه (۰/۲۵) »	۱
۱۷	الف) « ۸ بار » (۰/۲۵) ب) « واج آرایبی » (نغمه‌ی حروف) (۰/۲۵)	۰/۵
۱۸	زیرا: دو واژه‌ی مشخص شده (نای و نای) به یک معنا در بیت ، تکرار نشده‌اند. (یا هر توضیح درست و مشابه دیگر، نظیر این پاسخ) (۰/۵)	۰/۵

باسمه تعالی

راهنمای تصحیح سؤالات امتحان نهایی درس: آرایه‌های ادبی	رشته: ادبیات و علوم انسانی	ساعت شروع: ۹ صبح
سال سوم آموزش متوسطه	تاریخ امتحان: ۱۳۹۱ / ۶ / ۲	
دانش‌آموزان و داوطلبان آزاد سراسر کشور در شهریور ماه سال ۱۳۹۱	مرکز سنجش آموزش و پرورش http://aee.medu.ir	

ردیف	راهنمای تصحیح	نمره
۱۹	«ذلیل» (یا هر مثال درست دیگر) (۰/۲۵)	۰/۲۵
۲۰	الف) متوازی (۰/۲۵) مطرف (۰/۲۵) ب) قافیه‌ی میانی یا درونی (۰/۲۵)	۰/۷۵
۲۱	خیر (۰/۵) زیرا: واژه‌های دو مصراع سجع ندارند. (یا هیچ هماهنگی بین کلمات دو مصراع نیست.) (۰/۵)	۱
۲۲	الف) واژه‌های جناس: «صورت» و «صورت» (۰/۲۵) نوع جناس: «تام» (۰/۲۵) ب) واژه‌های جناس: «کینه» و «سینه» (۰/۲۵) نوع جناس: «ناقص اختلافی» (۰/۲۵) واژه‌های جناس: «آیین» و «آیین» (۰/۲۵) نوع جناس: «ناقص افزایشی» (۰/۲۵) (در تعیین نوع «جناس» در قسمت «ب» به ذکر «افزایشی» و «اختلافی» نمره تعلق می‌گیرد.)	۱/۵
۲۳	«مَلِک، مَلِک، مَلِک» (۰/۵) نوع دقیق جناس: «ناقص (۰/۲۵) حرکتی (۰/۲۵)»	۱
۲۴	الف) «ح»، «ر»، «م» (۰/۲۵) ب) «حرم» و «حریم» (۰/۲۵)	۰/۵
۲۵	«هستم» و «نیستم» (۰/۲۵) «می‌روم» و «نروم» (نمی‌روم) (۰/۲۵)	۰/۵
۲۶	الف) «خسرو»، «شیرین»، «شگر» (۰/۵) ب) «تلمیح» (۰/۵)	۱
۲۷	الف) «تناقض» (۰/۲۵) «حاضر غایب» (۰/۲۵) ب) «تضمین» (۰/۲۵) «بیت دوم» (همه شب در این امیدم...) (۰/۲۵)	۱
۲۸	«حس آمیزی»: «قصه‌ی رنگی روز» (۰/۲۵) دلیل: شاعر «حسن شنوایی» را با «حسن بینایی» درهم آمیخته‌است. (یا هر توضیح درست و مشابه دیگر، نظیر این پاسخ) (۰/۲۵)	۰/۵
۲۹	الف) «مدام» (۰/۲۵) ب) «مست» (۰/۲۵) پ) «ایهام تناسب» (۰/۵)	۱
۳۰	«لفّ دوم»: «چشمی» (چشم) (۰/۲۵) نوع «لفّ و نشر»: «مشوش» (به هم ریخته) (۰/۲۵)	۰/۵
۳۱	الف) شرمندگی (حیا، شرم) از چهره‌ی زیبای معشوق (۰/۲۵) ب) «حسن تعلیل» (۰/۲۵)	۰/۵
	«خدا قوت»	۲۰